

Mandag er det 50 år siden konferansen ved Wannsee, hvor Hitler-regimet la den administrative planen for jødeutryddelsene.

Arven etter Wannsee . . . .

— Fremmedhat, rasisme og nedvurdering av andre folkeslag er den ytterste konsekvens av Wannsee-konferansen for 50 år siden, sier professor Leo Eitinger i en samtale med Aftenposten. Det er det viktige, som det er grunn til at vi minnes.

GUNNAR SELGÅRD

Det var i en villa i Wannsee i Berlin 20. januar 1942 at tyske naziledere bestemte seg for hva de kalte «den endelige løsning av jødespørsmålet». Eitinger sier at den egentlige beslutning om holocaust ble tatt tidligere, men at det ikke har vært mulig historisk å fastslå tidspunktet. Det var en del av Hitlers profetier. De 14 personene som møttes i Wannsee, fattet bare vedtak om den praktisk-administrative gjennomføringen.

Eitinger minner om at selve den nazistiske idé om at visse folkeslag

ikke bare har rett, men også plikt til å herske over andre, ble rendyrket i det nazistiske Tyskland. Men denne forestillingen lever videre idag i andre former og i andre land.

Øst-Europa

I Øst-Europa er den kommet til overflaten som et biprodukt av friheten etter mange års undertrykkelse. Den nasjonalisme og antisemittisme som alltid har eksistert i disse landene, er kommet frem og er blitt forsterket, fordi mange ubevisst oppfatter alt som var forbudt under kommunismen, som riktig i dag. Eitinger mener at man i Øst-Europa også har å gjøre med en spesielt primitiv antisemittisme, som til dels er religiøst betinget og begrunnet med Jesu kostteatelse. Men det blinde rasehatet rammer andre grupper også, kanskje sigøynene sterkest. En annen hudfarve og krollete hår kan være grunn nok til at folk reagerer med forfølgelse.

Tysk utvikling

Eitinger sier at han har inntrykk av at den forholdsvis kortvarige erkjennelse av skyld, som preget mange tyskere, ikke lenger er helt akseptert. Grupper forsøker å revidere historien, og det fins unge mennesker som går med merker der man kan lese at

de er stolte over å være nynazister. Dette hadde vært utenkelig for 20 år siden, og det er en meget farlig utvikling.

Eitinger mener å se spor av denne utviklingen også i forberedelsene til en minnehøytidelighet i Wannsee. En Berlin-født israelsk psykiater, professor Mischa Neumann, ble plutselig sjaltet ut som foreleser på et symposium i tilknytning til høytideligheten. De tyske arrangørene oppga «protokollære» grunner. Etter sterkt press fra andre deltagere og protest fra Neumann selv, ble det bestemt at han likevel skal delta. Eitinger har inntrykk av at man på arrangementet ønsket bare tyske, ikke-jødiske forelesere.

Norske forhold

Om forholdene i Norge i dag, sier Eitinger at det neppe eksisterer et utbredt fremmedhat, men tendenser til en latent avvissning, som rammer innvandrere, og kanskje skyldes det at man ikke i tilstrekkelig grad har drøftet innvandringspolitikken. Den norske grunnholdningen er slik at det ikke er grunn til å frykte ekstreme handlinger overfor fremmede, men man skal ikke se bort fra at det fins meget psykisk labile elementer som kan utnyttes til å begå straffbare

handling. Men det kan neppe bli noen folkebevegelse av det, men under ekstreme forhold, med for eksempel stor arbeidsløshet, skal man ikke se bort fra at en slik bevegelse kan vinne oppslutning. Den anti-rasistiske mobiliseringen i Brumunddal og Oslo i fjor høst var ifølge Eitinger positive tegn, som ikke skal undervurderes.

Eitinger sier at utlendinger som har fått oppholdstillatelse i Norge, har krav på å bli behandlet på en anstendig måte. Å sette innvandringsforretninger i brann, må oppfattes som en alvorlig kriminell handling og bør straffes deretter.

Historisk bedrag

— Hva med såkalte historikere som benekter holocaust?

— De fleste av dem benekter kjensgjerninger, og de gjør det av ond vilje. Det er påvist, særlig i USA, at bak disse såkalte revisjonister står store nynazistiske organisasjoner og til dels også overvintrede gammelnazister. I den grad de har forsøkt å legge frem bevis, har de vist seg å være bedrag. Neppe noen annen historisk hendelse er så detaljert belyst og så grundig dokumentert som holocaust. Revisjonistene vil da heller ikke vinne frem med sitt syn under politiske forhold med en fri vitenskapelig forskning, sier Eitinger.